

Asia: VN/6525/2019

Lausuntopyyntö kevyemmän tarkastuksen käyttöönottoa valmistelleen työryhmän mietinnöstä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Nexia Oy Tilintarkastusyhteisö

Lausuntopyyntö 9.9.2020, VN/6525/2019-TEM-5

LAUSUNTO KEVYEMMÄN TARKASTUKSEN KÄYTTÖÖNOTTOA VALMISTELLEEN TYÖRYHMÄN MIETINNÖSTÄ

Tilintarkastusyhteisö Nexia Oy:n puolesta haluamme lausua työ- ja elinkeinoministeriölle yllä mainitusta työryhmämietinnöstä seuraavaa:

Lausuntopyynnössä oli esitetty uudistuksen tavoitteeksi suhteuttaa ja selkeyttää sääntelyä, sekä antaa tilintarkastuskertomuksen loppukäyttäjille enemmän tietoa tavasta, jolla varmennus on tehty. Työryhmä esittää tähän ratkaisuksi, että mikrokokoluokan täyttävä yhteisö saisi valita joko tilintarkastuksen tai pienemmän varmuustason antavan yleisluonteisen tarkastuksen, joka perustuisi kansainväliseen standardiin yleisluonteisesta tarkastuksesta (ISRE 2400). Käsitksemme mukaan, ehdotuksen mukainen sääntely aiheuttaisi 1) epäselvyyttä ja hämmennystä. 2) nostaisi odotuskulua tilintarkastuksen ja tarkastettavien välillä.

Ihmettelemme myös lausuntopyynnössä kerrottuja uudistuksen tavoitteita (suhteuttaa ja selkeyttää sääntelyä ja antaa loppukäyttäjälle enemmän tietoa varmennustavasta), sillä käsityksemme mukaan työryhmän asettamispäätöksessä 1.3.2019 on todettu, että uudistuksen tavoitteena olisi ollut keventää yritysten lakisääteisiä veloitteita ja vähentää niiden kustannuksia. Toisaalta tällä ei ole

lausuntomme kannalta merkitystä, sillä TEM:in ehdottama ISRE 2400 mukainen yleisluonteinen tarkastus ei ymmärryksemme mukaan täyttäisi kumpiakaan tavoitteita.

Perustelut:

1) Käsitteemme mukaan pienemmän varmuustason antava yleisluonteinen tarkastus ISRE 2400:n mukaan lisäisi epäselvyyttä ja hämmennystä, sillä:

o Useamman varmennustasojen esiintyminen vaatisi yrityksiltä (käytännössä mikroyritysten kyseenollessa yrittäjiltä) ja sidosryhmiltä erityistä ymmärrystä siitä, miten erilaiset varmennukset tehdään, ja mitä niillä saavutetaan. Missä tilanteessa mitään varmennustasoa edellytetään, ja missä tilanteessa mikäkin varmennustaso on riittävä. Jo nyt esiintyy odotuskuilua ja epätietoisuutta varsinkin pienempien yritysten yrittäjien keskuudessa siitä, mitä tilintarkastus pitää sisällään. Jos tarjottavia vaihtoehtoja on monia, on tämä omiaan lisäämään epätietoisuutta ja hämmennystä.

o Etenkin mikroyritysten tilintarkastuksella on myös erittäin suuri ohjaava vaikutus. Useassa tapauksessa mikroyritysten omistajat ja johto (ovat yleensä sama tai samat henkilöt) luottavat täysin yleensä ulkoistettuun kirjanpitäjään. Tilintarkastuksessa, joko hallinnon tai kirjanpidon tarkastuksen perusteella tulee hyvin usein tilanteita vastaan, jossa yrittäjä ei ole tiennyt/ ajatellut/osannut kertoa kirjanpitäjälle jostain sellaisesta seikasta, jolla on olennainen vaikutus tilinpäätökseen, eikä myöskään kirjanpitäjä ole sitä tiennyt kysyä. Hyvin tyypillistä onkin, että tilintarkastaja ohjeistaa tarkastuskohteen johtoa siitä, miten kirjanpito- ja verosäännöksiä tulee noudattaa, ja johto tämän perusteella näkee tarpeelliseksi muuttaa kirjanpitoaan. Ymmärrykseemme perustuen siitä, missä tilanteissa, ja mistä tilintarkastaja tekee kyseiset havainnot, näemme, että vastaavien havaintojen tekeminen yleisluonteisen tarkastuksen perusteella olisi hyvin vaikeaa, ja siten nämä merkittävät hyödyt menetettäisiin. Tilintarkastuksen keinoin vähennetään erityisesti niitä virheitä, jotka syntyisivät tarkastuskohteen vastuuhenkilöiden tietämättömyydestä. Asialla on huomattava merkitys sekä yritysten toiminnan lainmukaisuuden että yhteiskunnan etujen näkökulmasta.

o Yleisluonteiseen tarkastukseen siirtymisen seurauksena mikroyritysten tilinpäätösten laatu tulisi heikkenemään, mikä edelleen rapauttaisi yleistä luottamusta tilinpäätösten oikeellisuuteen. Emme usko, että tilinpäätöksen käyttäjä osaisi aina selkeästi kategorisoida, mikä varmennustaso on millekin tilinpäätökselle annettu, varsinkaan kun tilintarkastuskertomusta ei aina tarkastella yhdessä tilinpäätöksen lukujen hyödyntämisen kanssa. Tämä vaikeuttaisi myös harmaan talouden torjuntatyötä ja myös kaikkien sellaisten viranomaisten ja muiden sidosryhmien toimintaa, jotka perustavat työnsä ja päätöksensä luotettavaan kirjanpitoon ja lainmukaiseen hallintoon perustuviin, asianmukaisesti varmennettuihin tilinpäätöstietoihin.

2) Odotuskuilu tarkastuksen/varmennuksen ja tarkastettavien välillä nousisi, sillä:

o Kuten jo työryhmän mietinnössäkkin todettiin, ISRE 2400 mukainen varmennus ei pienentäisi tarkastuskustannuksia. Sen sijaan kustannukset saattaisivat tietyissä tapauksissa jopa nousta. Tämä

olisi omiaan aiheuttamaan hämmennystä, epäselvyyttä sekä odotuskuilua varmuuden/tarkastuksen tekijöiden ja asiakkaiden välillä. Asiakkaat odottaisivat kustannussäästöä varmuudesta, kun kerran saavat matalamman varmuustason ”tuotteen”, kun taas tilintarkastajat eivät käytännössä pysty tuottamaan ISRE 2400 mukaista varmuudesta yhtään tilintarkastusta edullisemmin. Käytännössä emme näe, että yleisluonteisen tarkastuksen tekeminen ISRE 2400 mukaisesti voisi vähentää tarkastuksessa tehtäviä toimenpiteitä ammatillisen huolellisuusveloitteen ja tilintarkastajan kovan ja rajoittamattoman vahingonkorvausvelvollisuuden asettamien veloitteiden vuoksi.

o Käsityksemme mukaan ISRE 2400 soveltuu paremmin suurten yhtiöiden pienten tytäryhtiöiden tarkastukseen ja standardin soveltaminen pieniin yrittäjävetoisiin ”hands on” yrittäjiin ei toisi mitään lisäarvoa nykytilanteeseen.

Kuten mietinnöstä käy ilmi, kevyemmän tarkastuksen eli yleisluonteisen tarkastuksen käyttöönotto ei keventäisi yritysten lakisääteisiä veloituksia. Mietinnön mukaan yleisluonteisen tarkastuksen hinnan arvioidaan asettuvan lähelle tilintarkastuksen nykyistä hintatasoa, joten esitetty tarkastusmuoto ei myöskään vähentäisi yritysten kustannuksia. Mietinnön mukaisessa uudistuksessa työryhmän asettamispäätöksen molemmat tavoitteet jäävät näin ollen toteutumatta.

Esitämme, että tämä lakiesitys ei etenisi eikä tilintarkastuslakiin tule tehdä mietinnössä esitettyjä muutoksia. Myöskään lausuntopyynnössä esitettyyn mahdolliseen jatkovalmisteluun ei mielestämme ole tarvetta.

Helsingissä, 3. päivänä marraskuuta 2020,

Nexia Oy:n puolesta

Christer Antson, KHT (tj), Juhani Loukusa, KHT (hallituksen pj), Katja Hanski, KHT

Hanski Katja
Nexia Oy